

КОЖНА нація гордиться своїми героями, які найбільш яскраво засвідчили її прагнення до незалежності. У поляків такою легендарною особистістю став Тадеуш Костюшко, діяльність якого пов'язана з Волинню. 1793 року він був проголошений лідером і очолив національно-визвольну війну поляків проти Росії та Пруссії. Готувалася вона й під виглядом участі суспільної еліти в Дубенських контрактах. Саме можливість масових торговельних переговорів збирала в Дубні найбільш рішучих патріотів. Зокрема, план дій вироблявся тут на початку 1794 року. Натхненником у боротьбі став на Волині Дзялинський із Шумська. Приїздив сюди, прямуючи через Радивилів, і головний духовний, політичний лідер.

Тадеуш Андрій Бонвентура Костюшко народився 4 лютого 1746 року на Волині. Йому випало жити і діяти у трагічний для Польщі час, що й визначило ідейні устремління. То був час занепаду, політичних чвар і державної безпомічності. Усе позитивне, добре ніби зникало, зблякло на суспільному тлі збаламученого бідами лю-

ду, а герої, мужні люди не в силах були зупинити цієї шаленої круговерті самознищення.

Тадеуш Костюшко змушений був покинути свою рідну землю, адже Польща, колись могутня й величезна за територією, перестала існувати як держава після того, коли Росія, Пруссія та Австрія поді-

поручик – очолив боротьбу поляків проти Росії. У цей час з метою заготівлі збіжжя за прийнятними цінами для воєнних потреб Росія, яка воювала з Туреччиною, почала створювати в нашому краї так звані фуражні комісії. Через високі ціни російські представники відмовлялися закуповувати зерно. Виникли завору-

татором у боротьбі поляків за збереження національної незалежності. Після початкових успіхів 10 жовтня того ж року лідер руху був тяжко поранений і потрапив у російський полон. Повстання захлинулося у крові, після третього поділу (1795 р.) польська держава перестала існувати як така більш як на 120 літ.

Тадеуш Костюшко з 1796 року жив у Великобританії, потім в Америці. У 1815 році повернувся до Європи і перебував у Швейцарії, де й помер у 1817 році, 15 жовтня. Отже, в ці дні минає 185 років із часу його кончини. Російський цар Олександр I віддав належне своєму непримиренному політичному супротивнику, дозволивши поховати його в кафедральному соборі Кракова.

А на Волині не забувають, що саме тут Тадеуш з'явився на світ, саме тут формувався як непересічна особистість. Не випадково, що саме тут його однодумці готували й повстання, ставши на чолі якого, Костюшко уславив своє ім'я, навіки вписав його в історію Польщі.

Володимир ЯЦУК.
м.Радивилів.

КРАЄЗНАВСТВО

НЕ ЯРМАРКУВАЛИ – ГОТУВАЛИ ПОВСТАННЯ

лили між собою польські володіння. Перший поділ Польщі стався 5 серпня 1772 року. Потім були і другий, і третій, під час яких і постала яскрава особистість Тадеуша Костюшка.

Маловідомий факт: ще в липні 1777 року Костюшко воював за незалежність, тільки не за польську, а за незалежність американських штатів, – на боці Джорджа Вашингтона. Успіхи американських борців за свободу надихнули його повернутися у 1786 році до Польщі, де Костюшко – вже як генерал-

шення. У березні 1789 року в с.Невіркові біля Рівного лакей зі своїм товаришем замордували ротмістра кавалерії Ігнатія Вільчинського, його дружину і 5 слуг. На фуражні комісії накинули слідчі функції. А ті в запалі боротьби взялися й судити «винних». У Луцьку було страчено 5 чоловік, у Дубні засудили до смерті 13.

Після другого поділу Польщі у 1793 році Тадеуш змушений був жити у Лейпцігу.

Повернувся він до Кракова 23 березня 1794 року, де його проголосили дик-

Прапор перемоги. – 2002. – 1 листопада.